

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 28.5.2014
COM(2014) 330 final

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

Evropska strategija za energetska varnost

{SWD(2014) 330 final}

Blaginja in varnost Evropske unije sta odvisni od stabilne in zadostne oskrbe z energijo. Dejstvo, da državljani večine držav članic po naftni krizi v 70-ih letih prejšnjega stoletja niso doživeli dolgotrajnih motenj v oskrbi z energijo, je dokaz uspešnosti držav članic in EU pri zagotavljanju energije. Večini državljanov je energija na voljo neprekinjeno ter je splošno dostopna in stroškovno ugodna. To zelo vpliva na dejavnike, ki vplivajo na nacionalne odločitve o energetske politiki, pri čemer zanesljiva oskrba ni enakovredna drugim vidikom.

Kljub temu so državljane EU v nekaterih vzhodnih državah članicah pozimi 2006 in 2009 močno prizadele začasne motnje v oskrbi s plinom. To je bil močan „opozorilni klic“, ki je pozval k oblikovanju skupne evropske energetske politike. Od takrat je bilo veliko storjenega za okrepitev energetske varnosti EU v smislu oskrbe s plinom in za zmanjšanje števila držav članic, odvisnih izključno od enega dobavitelja. Vendar je EU kljub vsem dosežkom pri krepitvi infrastrukture in širitvi kroga dobaviteljev še vedno izpostavljena zunanjim energetskim šokom, kot jasno kažejo spodnji podatki. EU zato potrebuje premišljeno strategijo za energetske varnost, ki bo kratkoročno povečala odpornost proti takim šokom in motnjam v oskrbi z energijo rok ter dolgoročno zmanjšala odvisnost od določenih goriv, dobaviteljev energije in poti. Oblikovalci politike na nacionalni ravni in ravni EU morajo državljane seznaniti z možnostmi zmanjšanja te odvisnosti.

Ključna dejstva in podatki o energetske varnosti EU

- EU uvozi 53 % energije, ki jo porabi. Odvisna je od uvoza surove nafte (skoraj 90 %) in zemeljskega plina (66 %), v manjšem obsegu pa tudi od trdnih goriv (42 %) in jedrskega goriva (40 %).
- Zanesljiva oskrba z energijo je pomembna za vse države članice, čeprav so nekatere ranljivejše od drugih. To velja predvsem za manj integrirane in povezane regije, kot sta baltska regija in vzhodna Evropa.
- Najbolj pereče vprašanje v zvezi z zanesljivo oskrbo z energijo je močna odvisnost od enega zunanjega dobavitelja. To je zlasti problematično na področjih plina in tudi električne energije:
  - šest držav članic je odvisnih od Rusije kot edine zunanje dobaviteljice za celotni uvoz plina, pri čemer tri države uporabljajo zemeljski plin za zadostitev več kot četrte skupnih potreb po energiji. Leta 2013 je oskrba z energijo iz Rusije obsegala 39 % uvoza zemeljskega plina v EU ali 27 % porabe plina v EU; Rusija je izvozila 71 % plina v Evropo, največ v Nemčijo in Italijo (glej Prilogo 1);
  - v zvezi z električno energijo so tri države članice (Estonija, Latvija in Litva) odvisne od enega zunanjega upravljavca, ki upravlja in usklajuje njihovo električno omrežje.
- Račun EU za zunanjo energijo znaša več kot 1 milijardo EUR na dan (približno 400 milijard EUR leta 2013) in pokriva več kot eno petino celotnega uvoza EU. EU uvozi za več kot 300 milijard EUR surove nafte in naftnih derivatov, od tega eno tretjino iz Rusije.
- Zanesljivo oskrbo EU z energijo je treba obravnavati tudi v okviru naraščajočega povpraševanja po energiji po vsem svetu, ki naj bi se do leta 2030 povečalo za 27 %, kar bo prineslo bistvene spremembe v zvezi z oskrbo z energijo in trgovinskimi tokovi.

Opisana strategija se opira na številne prednosti in izkušnje, ki izhajajo iz uporabe veljavnih politik in učinkovitega odziva Unije na prejšnje krize v zvezi z oskrbo z energijo: Evropa je dosegla opazen napredek pri dokončnem oblikovanju notranjega energetskega trga z večjim številom povezav; z vidika energetske intenzivnosti dosega najboljše rezultate v svetovnem merilu in uporablja bolj uravnoteženo mešanico energetskih virov kot njene glavne partnerice.

Vendar se vprašanja energetske varnosti prepogosto obravnavajo le na nacionalni ravni, ne da bi se v celoti upoštevala medsebojna odvisnost držav članic. Ključa do večje energetske varnosti sta, prvič, enotnejši pristop z delujočim notranjim trgom ter tesnejšim sodelovanjem na regionalni in evropski ravni, zlasti pri usklajevanju razvoja omrežja in odpiranju trgov, ter drugič, skladnejše zunanje delovanje. Pri tem je treba z instrumenti širitve zagotoviti, da države kandidatke in potencialne kandidatke upoštevajo ta vodilna načela.

EU je edini večji gospodarski akter, ki 50 % električne energije proizvede brez emisij toplogrednih plinov¹. Ta trend se mora nadaljevati. Dolgoročno je energetska varnost Unije neločljivo povezana s potrebo po prehodu na konkurenčno gospodarstvo z nizkimi emisijami ogljika, kar zmanjšuje uporabo uvoženih fosilnih goriv in močno povečuje njeno energetska varnost. Zato je ta evropska strategija za energetska varnost sestavni del okvira podnebne in energetske politike do leta 2030², prav tako pa je v celoti usklajena s cilji naše konkurenčne in industrijske politike³. Zato je pomembno, da se čim prej sprejmejo odločitve v zvezi s tem okvirom, kot je navedel Evropski svet, ter da se države članice skupaj pripravijo na oblikovanje in izvajanje dolgoročnih načrtov za konkurenčno, varno in trajnostno energijo. Za obravnavanje energetske varnosti v hitro spreminjajočem se okolju bosta potrebni prožnost ter sposobnost prilagajanja in spreminjanja. Zato bo to strategijo zaradi spreminjajočih se okoliščin morda treba prilagoditi.

Strategija določa področja, na katerih je treba sprejeti odločitve ali izvesti konkretne ukrepe kratko-, srednje- in dolgoročno kot odziv na vprašanja energetske varnosti. Temelji na osmih ključnih stebrih, ki skupaj spodbujajo tesnejše sodelovanje, ki koristi vsem državam članicam, hkrati pa upoštevajo nacionalne odločitve o virih energije in slonijo na načelu solidarnosti:

1. takojšnji ukrepi, namenjeni povečanju sposobnosti EU za premagovanje večjih motenj v oskrbi pozimi 2014/2015;
2. krepitev mehanizmov za nujne razmere/solidarnostnih mehanizmov, vključno z usklajevanjem ocen tveganja in načrtov ukrepov ob nepredvidljivih dogodkih, ter zaščita strateške infrastrukture;
3. zmanjšanje povpraševanja po energiji;
4. oblikovanje dobro delujočega in popolnoma povezanega notranjega trga;
5. povečanje proizvodnje energije v Evropski uniji;
6. nadaljnji razvoj energetskih tehnologij;
7. povečanje raznovrstnosti zunanje oskrbe in pripadajoče infrastrukture;

---

¹ 23 % obnovljive energije in 27 % jedrske energije.

² COM(2014) 15.

³ Sporočilo Komisije „Za oživitev evropske industrije“, COM(2014) 14.

8. izboljšanje usklajevanja nacionalnih energetske politik in enotno nastopanje v zunanji energetski politiki.

1. TAKOJŠNJI UKREPI, NAMENJENI OKREPITVI SPOSOBNOSTI EU ZA PREMAGOVANJE VEČJIH MOTENJ V OSKRBI POZIMI 2014/2015

Glede na sedanje dogodke v Ukrajini in možnost motenj v oskrbi z energijo je treba pri kratkoročnih ukrepih posvetiti pozornost državam, ki so odvisne od enega dobavitelja plina.

Kot priprava na prihajajočo zimo bo Komisija sodelovala z državami članicami, regulatorji, sistemskimi operaterji prenosnega omrežja in upravljavci pri izboljšanju takojšnje pripravljenosti Unije za primere motenj. Posebna pozornost bo namenjena ranljivim območjem, povečanju skladiščnih zmogljivosti (npr. s popolnim izkoriščanjem latvijskih skladiščnih zmogljivosti v baltski regiji), vzpostavitvi povratnih tokov (po zgledu uspešnega memoranduma o soglasju s Slovaško/Ukrajino), razvoju načrtov za zanesljivo oskrbo na regionalni ravni in večjemu izkoriščanju potenciala utekočinjenega zemeljskega plina.

Ključni ukrepi

Komisija in države članice morajo:

- okrepiti sodelovanje v koordinacijski skupini za plin,⁴ predvsem pa še naprej spremljati pretok zemeljskega plina in stopnjo skladiščenja plina ter na ravni EU in/ali regionalni ravni usklajevati nacionalne ocene tveganja in načrte ukrepov ob nepredvidljivih dogodkih;
- posodabljati ocene tveganj ter preventivne načrte ukrepov in načrte za izredne razmere, kot je določeno v Uredbi št. 994/2010;
- opraviti stresne teste energetske varnosti glede na tveganja motenj v oskrbi v prihajajoči zimi ter po potrebi razviti podporne mehanizme, kot so povečanje zalog plina, razvoj infrastrukture za izredne razmere in povratnih tokov ter zmanjšanje povpraševanja po energiji ali prehod na alternativna goriva v zelo kratkem času;
- še naprej sodelovati z dobavitelji plina in sistemskimi operaterji prenosnega omrežja pri iskanju potencialnih virov za kratkoročno dodatno oskrbo, zlasti z utekočinjenim zemeljskim plinom.

2. KREPITEV MEHANIZMOV ZA NUJNE RAZMERE/SOLIDARNOSTNIH MEHANIZMOV, VKLJUČNO Z USKLAJEVANJEM OCEN TVEGANJA IN NAČRTOV UKREPOV OB NEPREDVIDLJIVIH DOGODKIH, TER ZAŠČITA STRATEŠKE INFRASTRUKTURE

Najpomembnejša prednostna naloga EU je zagotoviti, da se bo s čim boljšo pripravo in načrtovanjem povečala odpornost proti nenadnim motnjam v oskrbi z energijo, da bodo zaščitene strateške infrastrukture in da se bodo skupaj podpirale najranljivejše države članice.

---

⁴ Ustanovljeni z Uredbo (EU) št. 994/2010 o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom.

2.1. Zaloge nafte

Države članice morajo ustvarjati in vzdrževati minimalne zaloge surove nafte in naftnih derivatov, da bi zmanjšale tveganja motenj v oskrbi⁵. Trenutne zaloge zadoščajo za približno 120 dni porabe, kar močno presega najmanjšo zahtevo 90-dnevne oskrbe. Poleg tega je obveznost EU glede vzdrževanja zalog usklajena in povezana z obveznostjo vzdrževanja zalog nafte, ki jo je določila Mednarodna agencija za energijo. Ti instrumenti so se izkazali za pomembne in učinkovite. Jamstvo, da verjetno ne bo prišlo do fizične prekinitve dobav, je temeljni element pri zmanjševanju nihanj cen na trgu v primeru krize. Zato bi morala EU okrepiti mednarodno sodelovanje in preglednost v zvezi z zalogami nafte in trgi z nafto, predvsem z vključitvijo pomembnih novih potrošnikov, kot sta Kitajska in Indija.

2.2. Preprečevanje in blaženje tveganj motenj v oskrbi s plinom

Od krize oskrbe s plinom v letih 2006 in 2009 je EU okrepila zmogljivosti usklajevanja, da bi preprečila in ublažila možne motnje v oskrbi s plinom⁶. Naložbe v podporno infrastrukturo so zdaj obvezne: države članice morajo biti do 3. decembra 2014 sposobne zadovoljiti povpraševanje ob konicah, tudi ob motnjah v edini največji infrastrukturi. Poleg tega morajo delovati povratni tokovi na vseh čezmejnih povezavah med državami članicami.

EU je prav tako boljše pripravljena na motnje v oskrbi s plinom. Vzpostavljena so evropska pravila za zagotovitev oskrbe zaščitenim potrošnikom (npr. potrošnikom, ki uporabljajo plin za ogrevanje) v izrednih razmerah, tudi ob motnji v infrastrukturi v običajnih zimskih razmerah, v skladu s katerimi morajo države članice oblikovati načrte pripravljenosti na nujne primere in načrte odzivanja v nujnih primerih. Koordinacijska skupina za plin, v kateri so države članice, regulatorji in vsi deležniki, se je izkazala za učinkovito vseevropsko platformo za izmenjavo informacij med strokovnjaki in usklajevanje ukrepov. Ta pravila oblikujejo evropski okvir, ki vzpostavlja zaupanje in zagotavlja solidarnost, saj jamči, da bodo države članice izvajale nacionalne obveznosti in skupaj krepile varnost oskrbe.

Dosedanje izkušnje na področju zanesljive oskrbe s plinom so pokazale, da lahko z nadaljnjim čezmejnem sodelovanjem dosežemo sinergije, na primer z oblikovanjem ocen tveganj (stresnih testov) in načrtov za zanesljivo oskrbo na regionalni ravni in ravni EU, z razvojem regulativnega okvira za skladišča plina, ki priznava njihov strateški pomen za zanesljivost oskrbe, ali z natančnejšo vseevropsko opredelitvijo „zaščitenih potrošnikov“. To bo del celovitega pregleda obstoječih določb uredbe o zanesljivosti oskrbe s plinom, ki ga bo Komisija pripravila do konca leta 2014, in njihovega izvajanja.

Poleg tega bi se lahko na mednarodni ravni in v sodelovanju s ključnimi strateškimi partnerji oblikovali novi instrumenti za zagotavljanje zanesljive oskrbe. Združevanje minimalnega dela obstoječih zalog v skupni virtualni rezervni zmogljivosti – na primer v

---

⁵ Direktiva 2009/119/ES z dne 14. septembra 2009 o obveznosti držav članic glede vzdrževanja minimalnih zalog surove nafte in/ali naftnih derivatov.

⁶ Uredba (EU) št. 994/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2010 o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom in o razveljavitvi Direktive Sveta 2004/67/ES.

okviru Mednarodne agencije za energijo – bi lahko omogočilo hiter odziv ob manjših motnjah⁷.

2.3. Zaščita kritične infrastrukture

EU je začela razvijati politiko za obravnavanje fizične zaščite kritične infrastrukture (pred grožnjami, nevarnostmi itd.), ki vključuje energetska infrastrukturo⁸. Varnosti informacijske tehnologije bi bilo treba namenjati vedno več pozornosti. Poleg tega je treba sprožiti širšo razpravo o zaščiti strateške energetske infrastrukture, kot so prenosni sistemi plina in električne energije, ki zagotavljajo ključne storitve vsem odjemalcem. V tej razpravi je treba obravnavati nadzor nad strateško infrastrukturo s strani subjektov tretjih držav, predvsem državnih podjetij, nacionalnih bank ali državnih premoženjskih skladov iz ključnih držav dobaviteljic, ki želijo prodreti na energetska trga EU ali ovirati povečevanje raznovrstnosti, namesto da bi prispevali k razvoju omrežja in infrastrukture EU. Pri kakršnem koli nakupu strateške infrastrukture, ki ga opravijo subjekti tretjih držav, je treba zagotoviti upoštevanje veljavne zakonodaje EU. Prav tako bi bilo treba oceniti prednosti celotnega energetskega sistema, ki ustrezno usklajuje centralizirano in decentralizirano proizvodnjo energije, da bi se vzpostavil sistem, gospodaren in odporen proti izpadom posameznih ključnih infrastruktur.

Veljavne določbe o ločevanju dejavnosti prenosa plina že predvidevajo mehanizem, katerega namen je zagotoviti, da sistemski operaterji prenosnega omrežja, ki jih nadzorujejo subjekti tretjih držav, izpolnjujejo iste obveznosti kot operaterji, ki jih nadzorujejo subjekti EU. Vendar nedavne izkušnje z nekaterimi operaterji iz tretjih držav, ki se skušajo izogniti izpolnjevanju zakonodaje EU na ozemlju EU, kažejo, da bosta morda potrebna strožje izvrševanje in morebitna zaostritev veljavnih pravil na ravni EU in držav članic. V tem okviru je treba zagotoviti tudi upoštevanje pravil notranjega trga EU, predvsem v zvezi z javnim naročanjem.

2.4. Solidarnostni mehanizmi med državami članicami

Solidarnost, ki je zaščitni znak EU, zahteva praktično pomoč za tiste države članice, ki so najbolj izpostavljene večjim motnjam v oskrbi z energijo. Zato bi bilo treba organizirati in redno pregledovati ustrezno načrtovanje ukrepov ob nepredvidljivih dogodkih na podlagi stresnih testov energetskega sistema ter razprav z nacionalnimi organi in industrijo, da bi se zagotovila najmanjša raven oskrbe z alternativnim gorivom v EU kot dopolnilo zalogam za izredne razmere. Glede na sedanje dogodke bi se bilo treba takoj osredotočiti na države članice na vzhodni meji EU; v take mehanizme bi se lahko, kadar je ustrezno, vključile države kandidatke in potencialne kandidatke.

Ključni ukrepi

Komisija bo:

- pregledala obstoječe mehanizme za zaščito varnosti oskrbe z energijo in po potrebi predlagala njihovo okrepitev, skupaj z ukrepi za zaščito strateških energetskega sistema ter zagotovitev ustreznega ravnovesja med centralizirano in decentralizirano infrastrukturo;

⁷ Ta možnost je bila poudarjena v skupni izjavi, sprejeti 6. maja 2014 na srečanju ministrov za energijo G7 v Rimu.

⁸ Direktiva 2008/114/ES z dne 8. decembra 2008 o ugotavljanju in določanju evropske kritične infrastrukture ter o oceni potrebe za izboljšanje njene zaščite.

- predlagala državam članicam in industriji nove mehanizme za usklajevanje ukrepov ob nepredvidljivih dogodkih ter načrte za oskrbo držav z energijo v času krize na podlagi ocen tveganja (stresni testi energetske varnosti). Takoj se je treba osredotočiti na vse države članice na vzhodni meji EU.

3. ZMANJŠANJE POVPRASEVANJA PO ENERGIJI

Zmanjšanje povpraševanja po energiji je eno od najučinkovitejših orodij za zmanjšanje odvisnosti EU od zunanje energije in njene izpostavljenosti podražitvam. Sedanje razmere povečujejo nujnost predhodno dogovorjenega cilja EU glede 20-odstotne energetske učinkovitosti, ki bo prispeval k prihrankom primarne energije v višini 371 Mtoe leta 2020 v primerjavi z napovedmi. Te prihranke bo mogoče doseči, če se bodo ukrepi, predvideni v ustrezni zakonodaji, izvajali strogo in brez zamud. To zlasti velja za direktivo o energetske učinkovitosti in direktivo o energetske učinkovitosti stavb.

Bistven prihranek energije je mogoč le, če so jasno opredeljeni prednostni sektorji ter če je mogoče sprostiti naložbeni kapital, ki je lahko dostopen. Povpraševanje po energiji v gradbenem sektorju, ki je odgovorno za približno 40 % porabe energije v EU in tretjino porabe zemeljskega plina⁹, bi se lahko zmanjšalo tudi za tri četrtine, če bi se pospešila obnova stavb. Pomembno lahko prispevajo tudi izboljšanja daljinskega ogrevanja in hlajenja. Prav tako industrija porabi približno eno četrtino plina, ki se uporablja v EU, pri čemer lahko energetska učinkovitost bistveno izboljša okrepljen sistem za trgovanje z emisijami, ki ga je predlagala Komisija kot del okvira podnebne in energetske politike do leta 2030.¹⁰

Da bi spodbudili dodatne naložbe iz zasebnega sektorja, ki ima ključno vlogo, so bila v okviru evropskih strukturnih in investicijskih (ESI) skladov namensko dodeljena sredstva¹¹ v višini najmanj 27 milijard EUR posebej za naložbe v gospodarstvo z nizkimi emisijami ogljika, vključno z energetske učinkovitostjo. Sedanja analiza načrta za ta sredstva, ki so jo opravile države članice, kaže, da se bo dejanski znesek teh naložb povečal na več kot 36 milijard EUR. Finančni instrumenti, vzpostavljeni s prispevkom iz ESI skladov,¹² lahko spodbudijo dodatne naložbe zasebnega kapitala, medtem ko lahko novi poslovni modeli podjetij za energetske storitve zagotovijo prihranke v celotnem energetske sistemu.

Ključni ukrepi

Države članice bi morale:

- pospešiti izvajanje ukrepov za doseganje cilja energetske učinkovitosti do leta 2020 z usmeritvijo na ogrevanje in izolacijo, zlasti v stavbah in industriji, predvsem z:
  - ambicioznim izvajanjem direktive o energetske učinkovitosti in direktive

⁹ Predvsem za ogrevanje prostorov in toplo sanitarno vodo.

¹⁰ Sporočilo Komisije „Cene in stroški energije v Evropi“, stran 11.

¹¹ Najmanj 12 %, 15 % ali 20 % dodeljenih sredstev iz nacionalnega Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR) je treba vložiti za podpiranje prehoda na gospodarstvo z nizkimi emisijami ogljika v vseh sektorjih manj razvitih regij, regij v prehodu oziroma bolj razvitih regij EU. Če se za take naložbe uporablja Kohezijski sklad, se delež za manj razvite regije poveča na 15 %.

¹² „Posojilo za obnovo“ je na primer standardizirani instrument, ki temelji na modelu posojila s porazdelitvijo tveganja.

o energetske učinkovitosti stavb;

- o okrepljeno regulativno in javno finančno podporo za pospešitev obnavljanja stavb ter izboljšanja/uvredbe sistemov daljinskega ogrevanja;
- o spodbujanjem energetske storitev in odziva na povpraševanje z novimi tehnologijami, pri katerih lahko finančna podpora EU, zlasti iz ESI skladov, dopolnjuje nacionalne sheme financiranja;
- o pospešenim izvajanjem akcijskih načrtov za trajnostno energijo, ki so jih predložile občine, podpisnice Konvencije županov;
- o spodbujanjem energetske učinkovitosti v industriji z okrepljenim sistemom EU za trgovanje z emisijami.

Komisija bo:

- letos poleti pregledala direktivo o energetske učinkovitosti, da bi ocenila napredek pri doseganju cilja energetske učinkovitosti do leta 2020 ter navedla, kako lahko energetska učinkovitost prispeva k okviru energetske in podnebne politike do leta 2030;
- opredelila jasne prednostne sektorje (stanovanjske, prometne in industrijske), v katerih je mogoče izboljšati energetske učinkovitost v srednje- do dolgoročnem smislu, tudi v državah članicah, ki so najbolj izpostavljene motnjam v oskrbi;
- opredelila preostale ovire za uvedbo energetske učinkovitosti in razvoj pravega trga za storitve energetske učinkovitosti ter predlagala načine za njihovo odpravo z nezakonodajnimi ukrepi;
- pregledala direktivo o označevanju z energijskimi nalepkami in direktivo o okoljsko primerni zasnovi na podlagi pridobljenih izkušenj, da bi zagotovila učinkovitejšo zmanjšanje porabe energije in drugih učinkov izdelkov na okolje.

4. OBLIKOVANJE DOBRO DELUJOČEGA IN POPOLNOMA POVEZANEGA NOTRANJEGA TRGA

Evropski notranji trg za energijo je ključnega pomena za energetske varnost in je izvedbeni mehanizem za njeno stroškovno učinkovito uresničitev. Posredovanja vlad, ki vplivajo na ta tržni okvir, kot so nacionalne odločitve o ciljnih obnovljive energije ali energetske učinkovitosti, odločitve v podporo naložbam v proizvodnjo jedrske energije (ali razgradnjo jedrskih elektrarn) ali odločitve v podporo ključnim infrastrukturnim projektom (kot so projekti Severni tok, Južni tok in čezjadranski plinovod ali baltski terminal za utekočinjeni zemeljski plin), je treba obravnavati na evropski in/ali regionalni ravni, tako da odločitve v eni državi članici ne bodo spodkopale zanesljivost oskrbe v drugi državi članici. Na ravni EU obstajajo različna orodja za izvajanje takih projektov ob upoštevanju *pravnega reda* in na usklajen način (zakonodaja notranjega trga, smernice TEN-E, nadzor državne pomoči). Za pravo evropsko strategijo za energetske varnost je treba pred uporabo izvedbenih orodij opraviti strateško razpravo ne le na nacionalni ravni, ampak tudi na ravni EU.

4.1. Izboljšanje delovanja notranjega trga z električno energijo in plinom

Tretji sveženj o notranjem energetskem trgu določa okvir, v katerem se mora razvijati evropski notranji trg. Voditelji držav so se dogovorili, da je treba notranji trg dokončati do leta 2014. Dosežen je bil pozitiven napredek, vendar je treba še veliko narediti.

Pri povezovanju regionalnega trga so bili narejeni pozitivni koraki. Konkurenčni in likvidni trgi zagotavljajo učinkovito zaščito pred zlorabami trga ali politične moči s strani posameznih dobaviteljev. Dobro razviti mehanizmi trgovanja in likvidni gotovinski trgi lahko v primeru motenj zagotovijo učinkovite kratkoročne rešitve, ki so že uveljavljene za nafto ali premog. Enako varnost je mogoče doseči za plin in električno energijo, vendar je treba zagotoviti plinovodno zmogljivost in omrežja za prenos energije iz enega kraja v drugega.

Regionalni pristop je in bo v prihodnje odločilnega pomena za povezovanje evropskega energetskega trga z vidika čezmejnih izmenjav in zanesljive oskrbe (vključno z mehanizmi zmogljivosti,¹³ če so potrebni). Nordijske države (Finska, Švedska, Danska in Norveška) so postavile zgled v sektorju električne energije z zgodnjim povezovanjem svojih trgov v NordPool. Podobno je petstranski forum na severozahodu (vključno s Francijo, Nemčijo, Belgijo, Nizozemsko, Luksemburgom in Avstrijo) začel izvajati prelomne projekte povezovanja v sektorju električne energije in plina. Tudi sistemski operaterji prenosnega omrežja in regulatorji so naredili odločilne korake k povezovanju trgov z električno energijo na več območjih¹⁴. V sektorju plina je bil dosežen podoben učinek z vzpostavitvijo platforme PRISMA leta 2013, ki omogoča pregledno in enotno licitiranje zmogljivosti povezovanja za omrežja 28 sistemskih operaterjev prenosnega omrežja, odgovornih za prenos 70 % plina v Evropi.

Kljub temu razvoj konkurenčnih in dobro povezanih trgov v baltskih državah in v jugovzhodni Evropi zaostaja, zaradi česar so te regije prikrajšane za prednosti zanesljive oskrbe. Te regije potrebujejo ciljno usmerjene pristope, ki pospešujejo razvoj kritične infrastrukture (glej točko 4.2), in vzpostavitev regionalnih plinskih vozlišč.

Ustrezno izvajanje kodeksov omrežja v sektorju plina bo bistveno okrepilo energetske varnost, saj bo zagotovilo odprto in nediskriminatorno dostop do prenosnih sistemov, tako da se bo lahko plin v EU prosto in prožno pretakal.

Poleg tega je treba še naprej strogo izvajati protimonopolna pravila in pravila o nadzoru nad združitvami, saj onemogočajo, da bi zanesljivo oskrbo v EU oslabilo protikonkurenčno vedenje ali protikonkurenčno združevanje ali vertikalno povezovanje energetskih podjetij.

4.2. Pospeševanje gradnje ključnih povezav

Popolnoma povezan in konkurenčen notranji energetski trg ne potrebuje le skupnega regulativnega okvira, ampak tudi znaten razvoj infrastrukture za prenos energije, zlasti čezmejnih povezav med državami članicami. Komisija ocenjuje, da bo do leta 2020 v ta namen potrebnih približno 200 milijard EUR, vendar lahko trg trenutno zagotovi le približno polovico tega zneska.

Uredba o smernicah za vseevropska energetska omrežja in instrument za povezovanje Evrope sta bila oblikovana zato, da bi se določilo in zagotovilo pravočasno izvajanje ključnih projektov, ki jih potrebuje Evropa, na 12 prednostnih koridorjih in območjih. Prvi seznam projektov skupnega interesa Unije je bil sprejet leta 2013. Glavni cilj infrastrukturne politike EU je, da se zdaj zagotovi pravočasno izvajanje projektov

---

¹³ Sporočilo Komisije „Vzpostavitev notranjega trga z električno energijo in čim boljši izkoristek javnega posredovanja“, C(2013)7243.

¹⁴ Odličen primer takega regionalnega sodelovanja je bilo tako imenovano povezovanje trga za en dan vnaprej, ki so ga na začetku leta 2014 uvedli upravljavci omrežja in borze z električno energijo iz šestnajstih držav članic.

skupnega interesa. K doseganju tega cilja bodo prispevali poenostavljeni postopki izdajanja dovoljenj in 5,8 milijarde EUR v okviru instrumenta za povezovanje Evrope. Instrument za povezovanje Evrope prispeva le približno 3 % od 200 milijard EUR, potrebnih do leta 2020, vendar lahko s finančnimi instrumenti ustvari učinek finančnega vzvoda. Da bi instrument za povezovanje Evrope izpolnil svojo vlogo, mora biti usmerjen v majhno število kritičnih projektov, dopolnjevati pa ga morajo tudi prizadevanja regulatorjev za financiranje del infrastrukture z omrežnimi tarifami in prizadevanja držav članic, ki lahko, kjer je ustrezno, uporabijo evropske strukturne in investicijske sklade. Med izdajanjem dovoljenj in izvajanjem projekta je treba ustrezno upoštevati obstoječo okoljsko zakonodajo in smernice EU¹⁵ za zagotovitev okoljske trajnosti ter podpore in sprejetja projekta v javnosti.

Kot kritičnih za energetske varnost EU v kratko- in dolgoročnem smislu je bilo opredeljenih 27 projektov na področju plina in 6 na področju električne energije (okvirni seznam v Prilogi 2), saj bo njihovo izvajanje po pričakovanjih izboljšalo možnosti za povečanje raznovrstnosti oskrbe in okrepilo solidarnost v najranljivejših delih Evrope. Približno polovico teh projektov bi bilo treba končati do leta 2017, preostali projekti pa naj bi se po načrtih izvedli do leta 2020. Velika večina teh kritičnih projektov se izvaja v vzhodni in jugozahodni Evropi. Stroški teh projektov po ocenah znašajo približno 17 milijard EUR. Kritični projekti skupnega interesa so predvsem obsežni projekti, razen nekaj projektov na področju terminalov in skladišč utekočinjenega zemeljskega plina, ter so sami po sebi zapleteni in nagnjeni k zamudam. Za pospešitev njihovega izvajanja bo zato potrebno več kot le zgodnja podpora v okviru instrumenta za povezovanje Evrope. Komisija zato namerava okrepiti svojo podporo za kritične projekte s povezovanjem predstavnikov projektov, da bi razpravljali o tehničnih možnostih za pospešitev izvajanja projektov, nacionalnih regulativnih organov, da bi se dogovorili o čezmejni porazdelitvi stroškov in financiranju, ter ustreznih ministrstev, da bi zagotovili močno politično podporo ob upoštevanju prvih in poznejših pozivov.

Marca 2014 je Evropski svet v svojih sklepih pozval k: *"hitri izvedbi vseh ukrepov, ki omogočajo izpolnitev cilja medomrežne povezanosti najmanj 10 % obstoječih zmogljivosti proizvodnje električne energije v vseh državah članicah"*. Sedanja stopnja medomrežne povezanosti vključuje približno 8 %. Glede na pomembnost povezav za krepitev zanesljivosti oskrbe in potrebo po olajšanju čezmejne trgovine Evropska komisija predlaga, da se sedanji cilj 10-odstotne medomrežne povezanosti poveča na 15 % do leta 2030, pri čemer je treba upoštevati stroškovne vidike in možnost trgovinskih menjav v zadevnih regijah.

4.3. Evropski trg z nafto

Rusija je za EU ena od glavnih dobaviteljic surove nafte, ki se v EU rafinira, pri čemer je treba poudariti, da so nekatere rafinerije optimizirane za to surovo nafto. Čeprav ima EU zadostne zmogljivosti za rafiniranje, da bi zadostila splošnemu povpraševanju po naftnih derivatih, je neto izvoznica bencina in neto uvoznica dizelskega goriva, predvsem iz Rusije in ZDA. Glede na medsebojno odvisnost EU, ZDA in Rusije v zvezi z nafto, razpoložljivost zalog nafte ter sposobnost globalnega trgovanja z nafto in njenega prevoza oskrba EU z nafto ni neposredno ogrožena. Vendar obstajajo določene težave, ki

---

¹⁵ Smernice Komisije za racionalizacijo postopkov presoje vplivov na okolje za energetske infrastrukture in projekte skupnega interesa in o presojah vplivov na okolje za obsežne čezmejne projekte.

jih je treba natančno spremljati in ki zahtevajo bolj strateško usklajevanje naftne politike EU:

- odvisnost rafinerij EU od ruske surove nafte;
- povečana koncentracija v ruski naftni industriji in povečanje lastništva ruskih naftnih družb v rafinerijah EU;
- rafinirani proizvodi, ki se uporabljajo v prevozu.

Rafinerije EU se srečujejo z velikimi izzivi pri ohranjanju konkurenčnosti, kot kaže zmanjšanje rafinerijskih zmogljivosti in tujih naložb, zlasti s strani ruskih družb, kar povečuje odvisnost od ruske surove nafte. Ohranjanje konkurenčnosti evropskih rafinerij je pomembno za preprečevanje prevelike odvisnosti od uvoženih rafiniranih naftnih derivatov in za sposobnost predelave zalog surove nafte z zadostno prožnostjo¹⁶.

Dolgoročno je treba zmanjšati odvisnost EU od nafte, zlasti v prometu. Komisija je določila sklop ukrepov za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in porabe pogonskih goriv, vključno s strategijo za alternativna goriva^{17,18}.

Ključni ukrepi

Države članice bi morale:

- okrepiti regionalno sodelovanje med državami članicami, v katerih povezave, dogovori o izravnavi, mehanizmi zmogljivosti in povezovanje trga prispevajo k energetske varnosti;
- dokončati prenos zakonodaje notranjega energetskega trga, predvidoma do konca leta 2014, predvsem v zvezi s pravili ločevanja, povratnimi tokovi in dostopom do skladišč plina;
- okrepiti razprave o direktivi o obdavčitvi energije, da bi se zmanjšale davčne olajšave za dizelsko gorivo in vzpostavilo ravnovesje med rafinerijskimi zmogljivostmi ter porabo naftnih derivatov v EU; razmisliti je treba tudi o davčnih ugodnostih za alternativna goriva, zlasti za obnovljiva;
- okrepiti prizadevanja za izvajanje pred kratkim odobrene direktive o vzpostavitvi infrastrukture za alternativna goriva.

Sistemske operaterji prenosnega omrežja morajo:

- pospešiti izvajanje kodeksov omrežja za plin in električno energijo.

Komisija bo:

- po potrebi pospešila postopke za ugotavljanje kršitev v zvezi z zakonodajo notranjega trga;
- sodelovala z državami članicami za zagotovitev hitrega izvajanja vseh projektov skupnega interesa in drugih ukrepov, ki omogočajo izpolnitev cilja medomrežne povezanosti najmanj 10 % obstoječih zmogljivosti proizvodnje električne energije v vseh državah članicah do leta 2020 in cilja 15-odstotne povezanosti do

¹⁶ Ob upoštevanju predvsem rezultatov tekočega „preverjanja ustreznosti“ sektorja.

¹⁷ Bela knjiga o prometu iz leta 2011 „Načrt za enotni evropski prometni prostor – na poti h konkurenčnemu in z viri gospodarnemu prometnemu sistemu“, COM(2011) 144 final.

¹⁸ COM(2013) 17 final.

leta 2030; usklajevala vse razpoložljive sklade Skupnosti, vključno z instrumentom za povezovanje Evrope, ESI skladi in podporo Evropske investicijske banke, da bi pospešila gradnjo ključnih povezav ter pripadajoče nacionalne in regionalne infrastrukture;

- v sodelovanju z državami članicami in njihovimi nacionalnimi regulativnimi organi opredelila ukrepe, ki jih je mogoče sprejeti za pospešitev ustrezne čezmejne porazdelitve stroškov¹⁹ za kritične projekte, navedene v Prilogi 2, in vse ukrepe, ki bi lahko prispevali k izvedbi teh projektov v naslednjih dveh do treh letih;
- razpravljala z industrijo in državami članicami, kako povečati raznovrstnost oskrbe rafinerij EU s surovo nafto, da bi se zmanjšala njena odvisnost od Rusije;
- izvajala aktivni trgovinski program za zagotovitev dostopa do trgov za izvoz nafte in omejitev praks, ki izkrivljajo trgovino, s spodbujanjem strogih trgovinskih režimov na področju energije, ter zagotovila ustrezno izvajanje trgovinskih režimov, kadar je ustrezno;
- opredelila vseevropske strateške prvine v naftni vrednostni verigi in usklajene ukrepe, ki bodo zagotovili, da se bodo rafinerijske zmogljivosti EU združile tako, da se bo povečala raznovrstnost energije v EU;
- sodelovala z Mednarodno agencijo za energijo pri spremljanju naftne vrednostne verige in spodbujanju preglednosti podatkov o pretoku, naložbah in lastništvu.

5. POVEČEVANJE PROIZVODNJE ENERGIJE V EVROPSKI UNIJI

Unija lahko zmanjša odvisnost od določenih dobaviteljev in goriv s čim večjo uporabo domačih virov energije.

5.1. Povečevanje proizvodnje energije v Evropski uniji

V zadnjih dveh desetletjih se je domača proizvodnja energije v Evropski uniji stalno zmanjševala²⁰ kljub povečanju proizvodnje obnovljivih virov energije. Vendar je mogoče ta trend srednjeročno upočasniti z dodatnim povečanjem uporabe obnovljive in jedrske energije ter s trajnostno proizvodnjo konkurenčnih fosilnih goriv, če so bile te možnosti izbrane.

Obnovljiva energija

Stroški uvoženega goriva, ki smo se jim izognili zaradi večje uporabe obnovljive energije, znašajo najmanj 30 milijard EUR na leto. Leta 2012 je energija iz obnovljivih virov po ocenah obsegala 14,1 % končne porabe energije v EU in naj bi leta 2020 dosegla cilj 20 %. Komisija je za obdobje po letu 2020 predlagala povečanje deleža obnovljive energije na najmanj 27 % do leta 2030.

Obnovljiva električna energija in ogrevanje z obnovljivo energijo imata velik potencial, da do konca tega desetletja stroškovno učinkovito dodatno zmanjšata uporabo zemeljskega plina v različnih sektorjih. Predvsem lahko prehod na ogrevanje z domačimi obnovljivimi viri energije nadomesti velike količine uvoženega goriva. Države članice v

---

¹⁹ Čezmejna porazdelitev stroškov.

²⁰ Med letoma 2001 in 2012 se je skupna proizvodnja energije v EU zmanjšala za 15 %.

skladu z nacionalnimi načrti glede obnovljive energije že načrtujejo, da bodo med letoma 2012 in 2020 dodale dodatnih 29 milijonov ton ekvivalenta nafte (Mtoe) obnovljive energije za ogrevanje in dodatnih 39 Mtoe obnovljive električne energije. Ti načrti bi se lahko financirali vnaprej iz nacionalnih in ESI skladov s podporo EIB in mednarodne finančne institucije. Večino naložb v infrastrukturo bi moral prispevati zasebni sektor.

Obnovljiva energija je možnost brez obžalovanja, vendar so se pojavili pomisleki o stroških in učinku na delovanje notranjega trga. Ker so se znižali stroški tehnologije, veliko obnovljivih virov energije postaja vedno bolj konkurenčnih in pripravljenih na vstop na trg (npr. kopenska vetrna energija). Za njihovo obsežno vključevanje bodo potrebna pametnejša energetska omrežja in nove rešitve shranjevanja energije. Morda bo treba razmisliti tudi o mehanizmih zmogljivosti na regionalni ravni²¹. Nove smernice o državnih pomoči za varstvo okolja in energijo za obdobje 2014–2020 bodo spodbudile tudi stroškovno učinkovitejše doseganje nacionalnih ciljev glede obnovljive energije do leta 2020.

Ogljikovodiki in čisti premog

Konvencionalne vire nafte in plina v Evropi, tako na tradicionalnih proizvodnih območjih (npr. Severno morje) in na novo odkritih območjih (npr. vzhodno Sredozemlje, Črno morje itd.), je treba izkoriščati v popolni skladnosti z energetsko in okoljsko zakonodajo, vključno z novo direktivo o varnosti dejavnosti na morju²². Proizvodnja nafte in plina iz nekonvencionalnih virov v Evropi, zlasti plina iz skrilavca, bi lahko delno nadomestila zmanjšano proizvodnjo konvencionalnega plina,²³ če bodo ustrezno rešena vprašanja podpore javnosti in učinkov na okolje²⁴. V nekaterih državah članicah se že izvajajo raziskovalne dejavnosti. Potreben je natančnejši pregled zalog nekonvencionalnih virov energije v EU (ki jih je mogoče izkoristiti v gospodarskem smislu), da bi omogočili morebitno komercialno proizvodnjo.

V zadnjih dveh desetletjih sta se v EU zmanjšali domača proizvodnja in potrošnja premoga. Vendar imata premog in lignit še vedno precejšen delež v proizvodnji električne energije v več državah članicah in približno 27 % na ravni EU. Čeprav EU trenutno uvozi približno 40 % trdnih goriv, se ta nabavijo na dobro delujočem in raznolikem svetovnem trgu, ki Uniji zagotavlja zanesljiv uvoz. Emisije CO₂ premoga in lignita pomenijo, da imajo lahko v EU dolgoročno prihodnost le, če se bo uporabljalo zajemanje in skladiščenje ogljika. Zajemanje in skladiščenje ogljika lahko omogoči tudi dodatno izboljšanje črpanja plina in nafte, ki bi drugače ostala neizkoriščena. Zato bi bila glede na dosedanje precej omejeno uporabo zajemanja in skladiščenja ogljika potrebna dodatna prizadevanja v raziskavah, razvoju in uporabi, da bi lahko to tehnologijo v celoti izkoristili.

Ključni ukrepi

²¹ Sporočilo Komisije „Vzpostavitev notranjega trga z električno energijo in čim boljši izkoristek javnega posredovanja“, C(2013)7243.

²² 2013/30/EU.

²³ Študija Skupnega raziskovalnega središča o nekonvencionalnem plinu in njegovih potencialnih učinkih na energetski trg v EU (EUR25305 EN).

²⁴ Sporočilo Komisije o raziskovanju in pridobivanju ogljikovodikov (kot je plin iz skrilavca) v EU z obsežnim hidravličnim lomljenjem (COM(2014) 23 final in Priporočilo 2014/70/EU z dne 22. januarja 2014).

Države članice morajo:

- še naprej uvajati obnovljive vire energije, da bo do leta 2020 dosežen cilj v okviru tržnega pristopa;
- začeti evropeizacijo podpornih sistemov za obnovljivo energijo z boljšim usklajevanjem nacionalnih podpornih shem;
- pospešiti prehod na tehnologije ogrevanja z obnovljivimi viri energije;
- zagotoviti stabilne nacionalne regulativne okvire za obnovljive vire energije in odpraviti upravne ovire;
- olajšati dostop do financiranja za projekte obnovljive energije na vseh ravneh (obsežnih in majhnih) z usklajeno pobudo Evropske investicijske banke in nacionalnih investicijskih bank, kadar je ustrezno, z uporabo podpore v okviru ESI skladov;
- izkoristiti, kadar je izbrana ta možnost, ogljikovodike in čisti premog, pri čemer morajo upoštevati prednostne naloge dekarbonizacije;
- poenostaviti nacionalne upravne postopke za projekte v zvezi z ogljikovodiki, tudi z izvajanjem strateških presoj vplivov in vzpostavitev sistema „vse na enem mestu“ za postopke izdajanja dovoljenj, v skladu s smernicami Komisije za racionalizacijo postopkov presoje vplivov na okolje za energetska infrastrukturo in projekte skupnega interesa in o presojah vplivov na okolje za obsežne čezmejne projekte²⁵;
- oceniti potencial nekonvencionalnih ogljikovodikov, pri čemer morajo v celoti upoštevati Priporočilo 2014/70/EU za zagotovitev izvajanja najvišjih okoljskih standardov;
- podpirati predstavitvene projekte za zajemanje in skladiščenje ogljika, zlasti projekte, sofinancirane s programom NER 300 in Evropskim energetskim programom za oživitev, kot je projekt ROAD.

Komisija bo:

- ustanovila evropsko znanstveno in tehnološko mrežo za nekonvencionalno pridobivanje ogljikovodikov;
- organizirala izmenjavo informacij med državami članicami, ustreznimi industrijami in nevladnimi organizacijami, ki spodbujajo varstvo okolja, da bi oblikovala referenčne dokumente z najboljšimi razpoložljivimi tehnikami (BAT) za raziskovanje in pridobivanje ogljikovodikov (BREF);
- zagotovila celovito izvajanje in pregled direktive o zajemanju in skladiščenju ogljika ter sprejela odločitev o drugem krogu dodeljevanja sredstev v okviru programa NER 300;
- spodbujala razvoj tehnologij obnovljive energije in trgovine v dvo- in večstranskih pogajanjih.

---

²⁵ http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/PCI_guidance.pdf in
<http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/Transboundary%20EIA%20Guide.pdf>.

6. NADALJNI RAZVOJ ENERGETSKIH TEHNOLOGIJ

Obstoječi načrt za zmanjšanje odvisnosti EU od energije predvideva bistvene spremembe energetskega sistema srednje- in dolgoročno, ki pa jih ne bo mogoče uvesti brez intenzivnih prizadevanj za razvoj novih energetskih tehnologij. Te nove tehnologije so potrebne za dodatno zmanjšanje povpraševanja po primarni energiji, za povečanje raznovrstnosti oskrbe in utrditev možnosti oskrbe (zunanje in domače) ter za optimizacijo energetske omrežne infrastrukture, da bi lahko v celoti izkoristili to povečanje raznovrstnosti.

Nove tehnologije lahko zagotovijo uspešne in stroškovno učinkovite rešitve za izboljšanje učinkovitosti stavb in lokalnih ogrevalnih sistemov, nove načine shranjevanja energije in optimizacijo upravljanja omrežij.

Da bi to dosegli, so potrebne znatne naložbe EU in držav članic v energetske raziskave in inovacije. Uvedba širokega razpona novih energetskih tehnologij bo bistvenega pomena za to, da bodo lahko na trg prišle v zadostnem številu in bodo lahko države članice zagotovile raznovrstno mešanico energetskih virov.

Te naložbe morajo vključiti celotno tehnološko dobavno verigo, od materialov (vključno s kritičnimi surovinami) do proizvodnje, pri čemer je treba pri zmanjševanju odvisnosti EU od uvoza energije zagotoviti tudi omejitev njene odvisnosti od tujih tehnologij. Tako strategijo bo namreč mogoče izvesti le, če bo sestavni del politike energetskih raziskav in inovacij Unije.

Da bi se povečal učinek teh naložb, bo potrebno večje usklajevanje med državami članicami ter med državami članicami in Komisijo. Poleg tega bodo imeli bistven pomen finančni instrumenti za povečanje naložb s strani industrije, na primer prek Evropske investicijske banke, predvsem za razvoj večjih predstavitvenih projektov.

Ključni ukrep

Komisija bo:

- vključila energetske varnost v izvajanje prednostnih nalog okvirnega programa za raziskave in razvoj Obzorje 2020 (2014–2020) ter zagotovila, da bo prihodnji celovit strateški načrt za energetske tehnologije v skladu z evropsko strategijo za energetske varnost.

7. POVEČEVANJE RAZNOVRSTNOSTI ZUNANJE OSKRBE IN PRIPADAJOČE INFRASTRUKTURE

7.1. Plin

Približno 70 % plina, ki se porabi v EU, je uvoženega, vendar naj bi ta delež po pričakovanjih²⁶ ostal nespremenjen do leta 2020, nato pa naj bi se rahlo povečal in do leta 2025–2030 dosegel približno 340–350 Gm³. Leta 2013 je bilo 39 % plina uvoženega iz Rusije, 33 % z Norveške in 22 % iz severne Afrike (Alžirija in Libija). Drugi viri so majhni in obsegajo približno 4 %. Uvoz utekočinjenega zemeljskega plina iz teh in drugih držav (npr. Katar, Nigerija) se je povečal in dosegel najvišji delež v višini približno 20 %, vendar se je nato zmanjšal na približno 15 % zaradi višjih cen v Aziji.

²⁶ Trendi do leta 2050 za energijo, promet in emisije toplogrednih plinov v EU – referenčni scenarij za leto 2013 – Evropska komisija.

Imeti dostop do raznovrstnejših virov zemeljskega plina je prednostna naloga poleg ohranjanja znatnega uvoza od zanesljivih dobaviteljev. Vloga utekočinjenega zemeljskega plina kot glavnega potencialnega vira za povečanje raznovrstnosti se bo v prihodnjih letih ohranila in povečala. Nova oskrba z utekočinjenim zemeljskim plinom iz Severne Amerike, Avstralije, Katarja in novih najdišč v vzhodni Afriki bo verjetno povečala velikost in likvidnost svetovnih trgov z utekočinjenim zemeljskim plinom. V ZDA naj bi prvi obrat za utekočinjanje na vzhodni obali začel delovati do leta 2015–2017, njegova zmogljivost pa bo približno 24 Gm³/leto. Razvijajo se tudi mnogi drugi projekti. Po pričakovanjih naj bi se večina utekočinjenega zemeljskega plina usmerila na azijske trge, vendar se nekatera evropska podjetja že pogajajo za sklenitev pogodbe o dobavi s proizvajalci utekočinjenega zemeljskega plina v ZDA. Ta razvoj bi bilo treba olajšati z ustreznim upoštevanjem prednostnih nalog v zunanji politiki EU, zlasti pri tekočih pogajanjih o čezatlantskem partnerstvu na področju trgovine in naložb. Možnosti za rast imata tako proizvodnja na Norveškem (do 116 Gm³/leto v letu 2018 s sedanje ravni 106 Gm³/leto) in v severni Afriki (potencialno velik obseg neraziskanih ali neizkoriščenih virov ogljikovodikov in prednost geografske bližine). Unija bi morala izboljšati notranje povezave, da bi lahko plin teh dobaviteljev dosegel vse regionalne trge v skladu z obstoječimi cilji povezanosti.

Poleg krepitve odnosov z obstoječimi dobavitelji bi moral biti cilj politike EU tudi odpiranje poti za nove vire. K temu bistveno prispevata vzpostavitev južnega koridorja in opredelitev projektov skupnega interesa, saj pripravljata podlago za oskrbo z območja Kaspijskega morja in prek njegovih meja. Izvajanje aktivnega trgovinskega programa na tem območju je bistveno za zagotovitev dostopa do trga, pa tudi za razvoj kritične infrastrukture, katere sposobnost preživetja je odvisna od dostopa do zadostnega izvoza. V prvi fazi do leta 2020 naj bi evropski trg prek južnega plinskega koridorja doseglo 10 Gm³/leto zemeljskega plina, proizvedenega v Azerbajdžanu. Poleg tega je ta nova plinska povezava bistvena za zagotovitev povezave z Bližnjim vzhodom. Trenutno predvidena infrastruktura v Turčiji bi lahko za evropski trg zagotovila do 25 Gm³/leto. V daljšem roku bi lahko k razširitvi južnega plinskega koridorja bistveno prispevale tudi druge države, kot so Turkmenistan, Irak in Iran, če bodo izpolnjeni pogoji za odpravo režima sankcij. Ključna bo skladna in ciljno usmerjena zunanja politika do teh držav. Poleg tega bi se morala EU vključiti v intenziven politični in trgovinski dialog s severnoafriškimi in vzhodnosredozemskimi partnericami, zlasti za vzpostavitev sredozemskega plinskega vozlišča v južni Evropi.

Vse to bo mogoče le, če bodo na voljo uvozne infrastrukturne zmogljivosti in če bo plin naprodaj po dostopni ceni. Potrebno bo ustrezno sodelovanje med EU in državami članicami (glej oddelek 4).

7.2. Uran in jedrsko gorivo

Jedrske elektrarne zagotavljajo zanesljivo osnovno oskrbo z električno energijo brez emisij in imajo pomembno vlogo v energetske varnosti. Relativna vrednost jedrskega goriva je obrobna glede na skupne stroške proizvodnje električne energije v primerjavi z elektrarnami na plin ali premog, stroški urana pa obsegajo le majhen del skupnih stroškov jedrskega goriva. Svetovni trg z uranom je stabilen in raznolik, vendar je EU kljub temu povsem odvisna od zunanje oskrbe. Na svetu je le nekaj obratov, ki lahko uran preoblikujejo v gorivo za jedrske reaktorje, vendar ima industrija EU tehnološko prednost v celotni verigi, tudi na področju bogatenja in predelave.

Jedrska varnost je za EU absolutna prednostna naloga. EU bi morala ostati pionirka in arhitektka za jedrsko varnost na mednarodni ravni. Zato je treba pospešiti sprejetje

spremenjene direktive o jedrski varnosti, ki bo okrepila neodvisnost jedrskih regulatorjev ter zagotovila informacije za javnost in redne medsebojne preglede.

Vendar je Rusija ključni konkurent v proizvodnji jedrskega goriva in zagotavlja celostne svežnje za naložbe v celotno jedrsko verigo. Zato bi bilo treba posebno pozornost nameniti naložbam v gradnjo novih jedrskih elektrarn v EU z uporabo tehnologije tretjih držav, da ti obrati ne bi bili odvisni le od oskrbe z jedrskim gorivom iz Rusije: možnost povečanja raznovrstnosti oskrbe z gorivom mora biti pogoj za vse nove naložbe, zagotoviti pa jo mora Agencija za oskrbo Euratom. Poleg tega morajo imeti vsi upravljavci obratov na splošno raznovrsten portfelj oskrbe z gorivom.

Ključni ukrepi

Komisija in države članice morajo skupaj:

- povečati preglednost zanesljive oskrbe s plinom na ravni EU in raziskati, kako bi se lahko dodatno razvile informacije o cenah v okviru obstoječih mehanizmov poročanja, kot so podatki Eurostata in spremljanje trga s strani Komisije;
- podpirati razvoj in nadaljnjo širitev infrastrukture za oskrbo s plinom z Norveško, južnim plinskim koridorjem in sredozemskim plinskim vozliščem;
- vzpostaviti sistem spremljanja zanesljivosti oskrbe z energijo na ravni EU na podlagi letnih poročil Evropske komisije Evropskemu svetu in Evropskemu parlamentu;
- pospešiti sprejetje spremenjene direktive o jedrski varnosti;
- sodelovati za povečanje raznovrstnosti oskrbe z jedrskim gorivom, kadar je to potrebno.

Komisija bo:

- izvajala aktivni trgovinski program za zagotovitev dostopa do izvoza zemeljskega plina/utekočinjenega zemeljskega plina in omejitev praks, ki izkrivljajo trgovino, s spodbujanjem strogih trgovinskih režimov na področju energije, ter zagotavljala ustrezno izvajanje trgovinskih režimov, kadar je ustrezno;
- skušala odpraviti obstoječe prepovedi izvoza nafte v tretjih državah;
- sistematično upoštevala povečanje raznovrstnosti oskrbe z gorivom v svoji oceni novih jedrskih naložbenih projektov in novih osnutkov sporazumov ali pogodb s tretjimi državami.

8. IZBOLJŠANJE USKLAJEVANJA NACIONALNIH ENERGETSKIH POLITIK IN ENOTNO NASTOPANJE V ZUNANJI ENERGETSKI POLITIKI

Veliko ukrepov, opisanih zgoraj, poudarja isto prednostno nalogo: države članice morajo bolje usklajevati pomembne odločitve v zvezi z energetske politiko. Jasno je, da so odločitve o mešanici energetskih virov nacionalna pravica, vendar napredujoče povezovanje energetske infrastrukture in trgov, splošna odvisnost od zunanjih dobaviteljev, potreba po zagotovitvi solidarnosti v času krize kažejo, da bi bilo treba o

temeljnih političnih odločitvah o energiji razpravljati s sosednjimi državami. Enako velja za zunanjo razsežnost energetske politike EU^{27, 28}.

Komisija pozdravlja pozive nekaterih držav članic v korist energetske unije. Podpira oblikovanje mehanizma, ki bi državam članicam omogočil medsebojno obveščanje o pomembnih odločitvah, ki zadevajo njihovo mešanico energetskih virov, pred sprejetjem in podrobno razpravo, da bi lahko v nacionalnem postopku odločanja upoštevale ustrezne pripombe.

Evropska unija ima splošni interes za stabilne, pregledne in likvidne mednarodne energetske trge, ki temeljijo na pravilih. EU bi morala v mednarodnih organizacijah in forumih oblikovati dosledna in skladna sporočila. S tem povezan politični ukrep je usklajeno spodbujanje trajnostnih energetskih tehnologij po vsem svetu, predvsem pa v gospodarstvih v vzponu, ki bodo po pričakovanjih največ prispevala k povečevanju povpraševanja po energiji v prihajajočih desetletjih. Taka pobuda ni le v skladu s širšimi okoljskimi in podnebnimi cilji EU, ampak lahko vpliva tudi na tradicionalne trge s fosilnimi gorivi, kar blaži povpraševanje in izboljšuje likvidnost.

V naši bližnji soseščini moramo ohraniti cilj vključevanja vseh partnerjev na vseh ravneh, da bi omogočili njihovo tesnejše povezovanje z energetskim trgom EU. Energetsko skupnost, katere namen je razširiti pravni red EU na področju energije na države širitve in sosednje države, bi bilo treba dodatno okrepiti glede na premisleke v zvezi z zanesljivostjo oskrbe v EU. To bi bilo treba doseči s spodbujanjem reform v energetskem sektorju v sodelujočih državah, pa tudi s podpiranjem posodobitve njihovih energetskih sistemov in njihove popolne vključitve v energetske regulativni okvir EU. Poleg tega bi bilo treba kratko- in srednjeročno izboljšati institucionalno ureditev energetske skupnosti, da bi se okrepili mehanizmi izvrševanja.

Potrebna je sistematična uporaba instrumentov zunanje politike, kot je dosledno vključevanje energetskih vprašanj v politične dialoge, zlasti v srečanja na vrhu s strateškimi partnerji. Opravljen bo pregled energetskih dialogov na ravni EU z glavnimi državami dobaviteljicami. Nedavna skupna izjava, ki je bila sprejeta na srečanju ministrov za energijo G7 v Rimu, je dober primer našega okrepljenega sodelovanja s ključnimi partnerji. Prav tako je treba zagotoviti skladnost z zunanjimi vidiki drugih sektorskih politik, ki bi lahko prispevale k spodbujanju energetske varnosti, zlasti v zvezi s strateškim načrtovanjem instrumentov zunanje pomoči EU. Evropska služba za zunanje delovanje ima pomembno vlogo pri vključevanju energetskih vidikov v zunanjo politiko EU in usklajevanju z ministrstvi držav članic za zunanje zadeve.

Poleg tega bi morali biti sporazumi držav članic s tretjimi državami na področju energije v celoti usklajeni z zakonodajo EU in politiko EU v zvezi z zanesljivo oskrbo. V ta namen bi morale Komisija in države članice v celoti uporabljati Sklep št. 994/2012/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o vzpostavitvi mehanizma za izmenjavo informacij v zvezi z medvladnimi sporazumi med državami članicami in tretjimi državami na področju energije. To se nanaša zlasti na možnost, da se oblikujejo standardne določbe in da se Komisijo prosi za pomoč med pogajanja. Prav tako morajo države članice in zadevna podjetja glede na nedavne izkušnje čim prej obvestiti Komisijo

---

²⁷ Poročilo Komisije o izvajanju sporočila o zanesljivosti oskrbe z energijo in mednarodnem sodelovanju ter sklepov Sveta za energijo iz novembra 2011 [COM(2013) 638].

²⁸ Poročilo Sveta „Nadaljnje ukrepanje po zasedanju Evropskega sveta 22. maja 2013: pregled razvoja na področju zunanje razsežnosti energetske politike EU“, sprejeto 12. decembra 2013.

pred sklenitvijo medvladnih sporazumov, ki bi lahko vplivali na zanesljivost oskrbe z energijo in možnosti povečanja raznovrstnosti, ter se z njo posvetovati med pogajanj. V ta namen je potrebna sprememba Sklepa št. 994/2012/EU.

Posebno pomembno področje je plin, pri katerem bi večje politično sodelovanje EU z morebitnimi državami dobaviteljicami omogočilo sprejemanje trgovinskih sporazumov, ne da bi bil ogrožen nadaljnji razvoj konkurenčnega notranjega trga EU. Poleg tega bi lahko v nekaterih primerih združevanje povpraševanja okrepilo pogajalsko moč EU.

V zvezi s skupno nabavo zemeljskega plina je bilo uporabljeno sklicevanje na „mehanizem kolektivnih nakupov“ Agencije za oskrbo Euratom. V obstoječem okviru, v katerem ni tveganja za zanesljivost oskrbe na trgu z uranom, ta mehanizem dopušča trgovinskim partnerjem popolno svobodo pri dogovarjanju poslov. Dejstvo, da je sopodpisnik pogodb Agencija za oskrbo Euratom, potrjuje le, da ni tveganja za zanesljivost oskrbe. Če bi pogodba ogrozila zanesljivost oskrbe, si Agencija pridržuje pravico do ugovora. Agencija za oskrbo Euratom na podlagi prejetih priglasi in drugih informacij povečuje tudi preglednost trga z jedrskim gorivom z izdajanjem rednih poročil.

Komisija bo, v tesnem sodelovanju z državami članicami, preučila, ali bi bilo mogoče na področju plina oblikovati postopek, ki bi prispeval k večji preglednosti trga in upoštevanju potreb po energetske varnosti. Poleg tega bi se lahko ocenili prostovoljni mehanizmi za združevanje povpraševanja, ki bi lahko okrepili pogajalsko moč evropskih kupcev. Te možnosti bi bilo treba natančno oblikovati in izvajati, da bi se zagotovila združljivost z zakonodajo in trgovinskim pravom EU. V ta postopek bi se lahko po potrebi vključile države kandidatke ali potencialne kandidatke.

Ključni ukrepi

Komisija bo:

- zagotovila izvajanje ukrepov, ki jih je opredelila v sporočilu o zunanji energetske politiki iz septembra 2011;
- ocenila možnosti za prostovoljne mehanizme za združevanje povpraševanja, ki bi lahko okrepili pogajalsko moč evropskih kupcev, v skladu z zakonodajo in trgovinskim pravom EU;
- skupaj z Evropsko službo za zunanje delovanje spodbujala bolj sistematično uporabo orodij zunanje politike za podpiranje ciljev zunanje energetske politike ter povečanje usklajenosti ciljev energetske in zunanje politike;
- spremenila Sklep št. No 994/2012/EU o vzpostavitvi mehanizma za izmenjavo informacij v zvezi z medvladnimi sporazumi med državami članicami in tretjimi državami na področju energije.

Države članice morajo:

- druga drugo obveščati o pomembnih nacionalnih odločitvah na področju energetske politike pred njihovim sprejetjem, pri čemer morajo v celoti izkoristiti obstoječe forume, ki jim predseduje Komisija;
- zagotoviti predhodno obveščanje Komisije pred začetkom pogajanj o medvladnih sporazumih, ki bi lahko vplivali na zanesljivost oskrbe z energijo, in Komisijo vključiti v pogajanja. Tako bi bili sporazumi v celoti sprejeti v skladu s pravom Unije.

SKLEPNE UGOTOVITVE

V zadnjih nekaj letih je bil dosežen velik napredek pri krepitvi energetske varnosti v Evropi. Kljub tem dosežkom je Evropa še vedno izpostavljena energetskim šokom. Zato evropska strategija za energetske varnost določa sklop konkretnih ukrepov za povečanje njene prožnosti in zmanjšanje odvisnosti od uvoza energije.

Energetska varnost Unije je neločljivo povezana z okvirom podnebne in energetske politike do leta 2030 ter jo je treba obravnavati v sodelovanju z Evropskim svetom. Prehod na konkurenčno gospodarstvo z nizkimi emisijami ogljika bo zmanjšal uporabo uvoženih fosilnih goriv z zmanjšanjem povpraševanja po energiji ter izkoriščanjem obnovljivih in drugih domačih virov energije.

Na kratek rok

1. Unija mora do prihajajoče zime izboljšati pripravljenost na motnje v oskrbi z energijo. Da bi se povečala prožnost, je treba okrepiti obstoječe evropske mehanizme za nujne razmere/solidarnostne mehanizme na podlagi ocen tveganja (stresni testi energetske varnosti), ki jih mora usklajevati Komisija skupaj z državami članicami, regulatorji, sistemskimi operaterji prenosnega omrežja in upravljavci. Prav tako mora Unija v sodelovanju z mednarodnimi partnerji razviti nove solidarnostne mehanizme za zemeljski plin in uporabo skladišč plina.
2. Nove naložbe v infrastrukturo, ki jih spodbujajo glavni dobavitelji, morajo biti v skladu z vsemi pravili notranjega trga in konkurence. Predvsem bi bilo treba začasno opustiti izvajanje projekta Južni tok, dokler ne bo zagotovljena popolna skladnost z zakonodajo EU, ki bo ponovno ocenjena glede na prednostne naloge EU na področju energetske varnosti.
3. Da bi Unija izboljšala energetske varnost, mora tesno sodelovati s sosedi in partnerji v energetske skupnosti, zlasti z Ukrajino in Moldavijo. V zvezi s tem je treba pozdraviti najnovejši sporazum o povratnih tokovih med Slovaško republiko in Ukrajino.

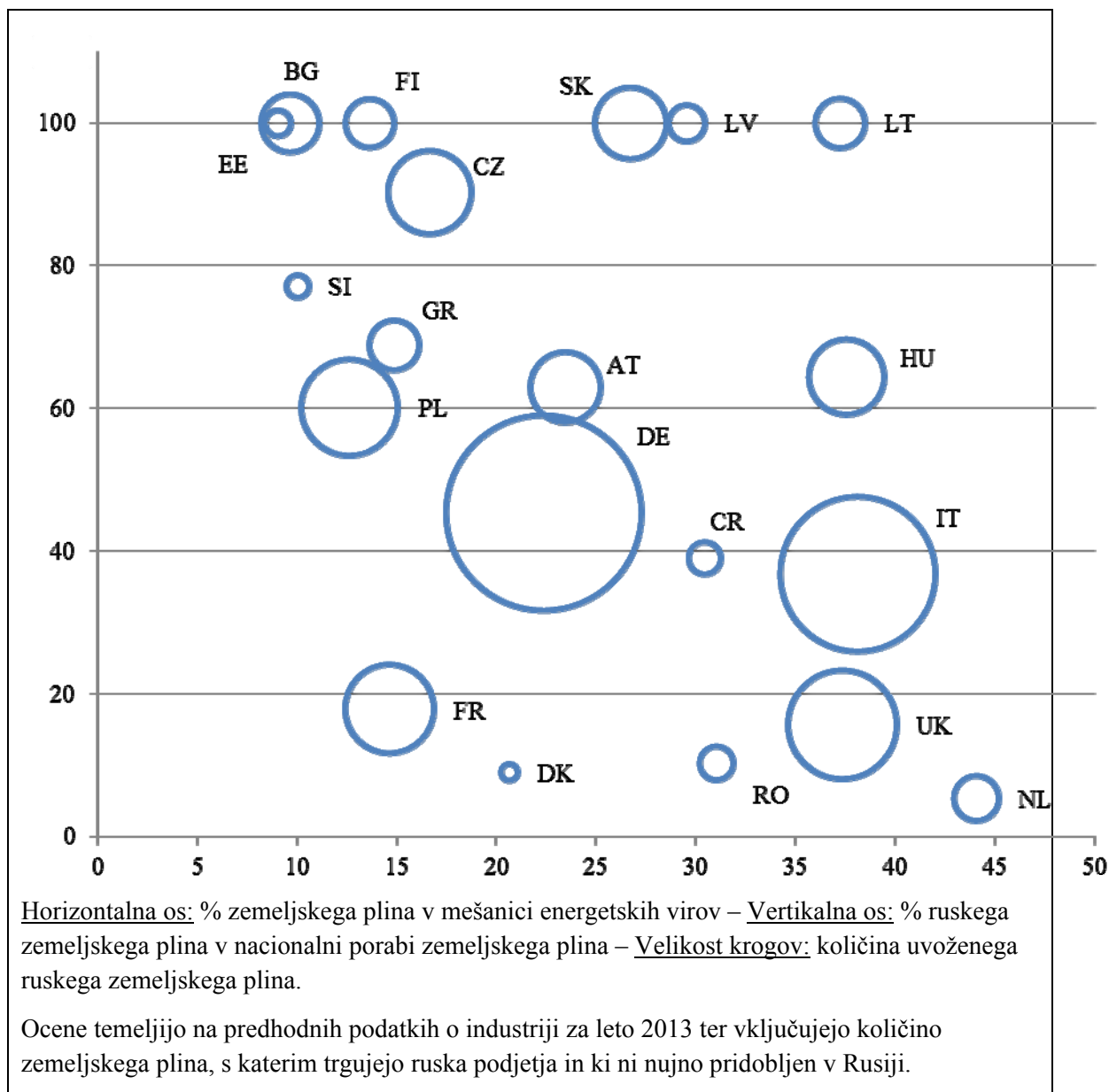
Na srednji in dolgi rok

4. Evropa mora doseči boljše delujoči in bolj povezan energetski trg. Pospešiti je treba prednostne projekte za združitev obstoječih energetskih otokov in uresničitev obstoječega cilja povezanosti najmanj 10 % obstoječih zmogljivosti proizvodnje električne energije do leta 2020. Do leta 2030 morajo biti države članice na pravi poti za doseg cilja 15-odstotne povezanosti.
5. Unija mora zmanjšati odvisnost od določenih zunanjih dobaviteljev s povečanjem raznovrstnosti virov energije, dobaviteljev in poti. Zlasti bi si bilo treba prizadevati za okrepljeno partnerstvo z Norveško, pospešitev izgradnje južnega plinskega koridorja in vzpostavitev novega plinskega vozlišča v južni Evropi.
6. Energetske varnosti in prehodu na gospodarstvo z nizkimi emisijami ogljika je treba dati prednost pri izvajanju finančnih instrumentov EU v obdobju 2014–2020, zlasti z uporabo Evropskega sklada za regionalni razvoj, instrumenta za povezovanje Evrope, programa Obzorje 2020 ter Evropskega instrumenta sosedstva in partnerstva. Prav tako bi morali biti ti dve področji glavna cilja pri posredovanjih v okviru instrumentov EU za zunanje delovanje, kot so Sklad za spodbujanje naložb v sosedstvo in Naložbeni okvir za zahodni Balkan ter instrumenti Evropske investicijske banke in Evropske banke za obnovo in razvoj.
7. Da bi se na izziv energetske varnosti odzvali verodostojno, je treba izboljšati usklajevanje nacionalnih energetskih politik. Nacionalne odločitve o mešanici

energetskih virov ali energetske infrastrukturi vplivajo na druge države članice in Unijo kot celoto. Države članice bi morale izboljšati medsebojno obveščanje in obveščanje Komisije pri opredeljevanju dolgoročnih strategij energetske politike in pripravi medvladnih sporazumov s tretjimi državami. Za izboljšanje sinergij med energetske cilji in zunanjo politiko ter enotno nastopanje pred našimi partnerji so potrebna dodatna prizadevanja.

PRILOGA 1: ODVISNOST OD OSKRBE Z ZEMELJSKIM PLINOM IZ RUSIJE

PRILOGA 2: STANJE KLJUČNIH INFRASTRUKTURNIH PROJEKTOV ZA ZAGOTAVLJANJE ZANESLJIVE OSKRBE

Projekti za zemeljski plin

A Kratkoročni projekti (2014–2016)			
#	Ime projekta	Podrobnosti	Dokončano do
Baltski trg s plinom			
1	LT: plovilo za prevoz utekočinjenega zemeljskega plina	Plovilo (ni projekt skupnega interesa). Stanje: v gradnji	konec leta 2014
2	Nadgradnja plinovoda Klaipėda–Kiemėna	Izboljšanje zmogljivosti povezave od Klaipėde do povezovalnega plinovoda LT–LV. Stanje: presoja vpliva na okolje in tehnično projektiranje	2017
Možnosti oskrbe s plinom v osrednji in jugovzhodni Evropi			
1	PL: terminal za utekočinjeni zemeljski plin	Terminal v mestu Świnoujście in povezovalni plinovod (ni projekt skupnega interesa zaradi zrelosti). Stanje: v gradnji	konec leta 2014
2	Povezava EL–BG	Nova povezava v podporo povečanju raznovrstnosti in oskrbi Bolgarije s plinom iz Shah Deniza. Stanje: v postopku izdaje dovoljenja, presoja vpliva na okolje (2-letna zamuda)	2016
3	Povratni tok EL–BG	Stalni povratni tok na obstoječi povezavi (nadomešča/dopolnjuje povezavo med Grčijo in Bolgarijo). Stanje: predhodna faza izvedljivosti	2014
4	BG: nadgradnja skladiščnih zmogljivosti	Povečanje skladiščnih zmogljivosti v Chirenu. Stanje: predhodna faza izvedljivosti	2017
5	Povratni tok HU–HR	Povratni tok, ki bo omogočil plinsko povezavo med Hrvaško in Madžarsko. Stanje: študije izvedljivosti	2015
6	Povratni tok HU–RO	Projekt, ki bo omogočil plinsko povezavo med Romunijo in Madžarsko. Stanje: študije izvedljivosti	2016
7	Povezava BG–RS	Nova povezava v podporo zanesljivi oskrbi v Bolgariji in Srbiji. Stanje: presoja vpliva na okolje, gradnja poti, financiranje (zagotovljeno ob ločitvi lastništva družbe Srbijagas zaradi dostopa do finančnih sredstev)	2016
8	Povezava SK–HU	Nov dvosmerni plinovod. Stanje: v gradnji	2015
B Srednjeročni projekti (2017–2020)			
#	Ime projekta	Podrobnosti	Dokončano do

Baltski trg s plinom			
1	Povezava PL–LT	Nov dvosmerni plinovod (GIPL), ki bo končal osamitev baltskih držav. Stanje: faza izvedljivosti/predprojektne inženirske in načrtovalne študije	2019
2	Povezava FI–EE	Nov dvosmerni morski plinovod („Balticconnector“). Stanje: predhodna faza izvedljivosti/postopek izdaje dovoljenja	2019
3	Baltski terminal za utekočinjeni zemeljski plin	Nov terminal za utekočinjeni zemeljski plin, katerega lokacijo je treba še določiti (EE/FI). Stanje: predhodna faza izvedljivosti, postopek izdaje dovoljenja	2017
4	Povezava LV–LT	Nadgradnja obstoječe povezave (vključno s kompresorsko postajo). Stanje: predhodna faza izvedljivosti	2020
Omogočanje plinske povezave med Španijo in severom			
1	Povezava ES–FR „Midcat“	Nova povezava (vključno s kompresorjem) za omogočanje dvosmerne pretoka ²⁹ med Francijo in Španijo. Stanje: študija izvedljivosti	še ni določeno
Možnosti oskrbe s plinom v osrednji in jugovzhodni Evropi v okviru grozda			
1	Povezava PL–CZ	Nov dvosmerni plinovod med Češko republiko in Poljsko. Stanje: faza izvedljivosti/predprojektne inženirske in načrtovalne študije, postopek izdaje dovoljenja (CZ)	2019
2	Povezava PL–SK ³⁰	Nov dvosmerni plinovod med Slovaško in Poljsko. Stanje: končna naložbena odločitev leta 2014	2019
3	PL: 3 notranji plinovodi in kompresorska postaja	Za povezavo dobavnih točk na baltški obali s plinovodoma PL–SK in PL–CZ so potrebne notranje okrepitve. Stanje: predhodna faza izvedljivosti	2016–18
4	TANAP (TR–EL)	Transanatolijski plinovod, ki bo omogočil dobavo plina z območja Kaspijskega morja prek Turčije v EU, in odprte južnega plinskega koridorja. Stanje: faza izvedljivosti/končna naložbena	2019

²⁹ Povezava med Španijo in Francijo v primeru težav z oskrbo v zahodni/osrednji Evropi. Povezava med Francijo in Španijo za arbitražo visokih cen plina v Španiji. Okrepiti je treba tudi projekt „Artère du Rhône“.

³⁰ Ti dve povezavi (PL–CZ in PL–SK) bosta omogočili pretok med Baltikom in Jadranom ter prevoz plina iz DE–NL–NO, kar bo bistveno povečalo zanesljivost oskrbe v celotni (jugo-)vzhodni Evropi.

		odločitev	
5	TAP (EL–AL–IT)	Del južnega plinskega koridorja v EU. Neposredna povezava s TANAP. Stanje: postopek izdaje dovoljenja	2019
6	IAP (AL–ME–HR)	Nov del povezave z balkanskim plinskim obročem in povezava s čezjadranskim plinovodom (TAP). Stanje: faza izvedljivosti/predprojektne inženirske in načrtovalne študije	2020
7	HR: terminal za utekočinjeni zemeljski plin	Nov terminal za utekočinjeni zemeljski plin na Krku v podporo zanesljivi in raznovrstni oskrbi na tem območju. Stanje: faza izvedljivosti/predprojektne inženirske in načrtovalne študije (vprašanja financiranja)	2019
8	BG: notranji sistem	Obnova in razširitev prometnega sistema, potrebnega za regionalno povezovanje. Stanje: faza izvedljivosti/predprojektne inženirske in načrtovalne študije	2017 (še ni določeno)
9	RO: notranji sistem in povratni tok do UA	Integracija romunskih sistemov za tranzit in prenos ter povratni tok do Ukrajine. Stanje: študija izvedljivosti (regulativna vprašanja v zvezi s povratnim tokom)	še ni določeno
10	EL: kompresorska postaja	Kompresorska postaja pri Kipiju za omogočanje povezave med TANAP in TAP. Stanje: postopek izdaje dovoljenja	2019
11	EL: terminal za utekočinjeni zemeljski plin Alexandroupolis	Nov terminal za utekočinjeni zemeljski plin v severni Grčiji. Stanje: postopek izdaje dovoljenja	2016 ³¹
12	EL: egejski terminal za utekočinjeni zemeljski plin	Novi plavajoči terminal za utekočinjeni zemeljski plin v Kavalskem zalivu. Stanje: faza izvedljivosti/predprojektne inženirske in načrtovalne študije, postopek izdaje dovoljenja	2016 ³²

Elektroenergetski projekti

A Kratkoročni projekti (2014–2016)			
#	Ime projekta	Podrobnosti	Dokončano do
Konec osamitve baltskih držav			
1	Nordbalt 1&2	Povezava Švedska–Litva (ni projekt	2015

³¹ Te informacije so predložili predstavniki projektov, vendar je razumneje pričakovati, da se bo projekt začel izvajati leta 2017.

³² Glej prejšnjo opombo.

		skupnega interesa). Stanje: v gradnji	
2	Povezava LT–PL	Nova povezava in konverterske postaje; naslednja faza je načrtovana za leto 2020; v PL so potrebne ustrezne okrepitve. Stanje: v gradnji	2015 (prva faza)
B Srednjeročni projekti (2017–2020)			
#	Ime projekta	Podrobnosti	Dokončano do
Konec osamitve baltskih držav			
1	Notranje povezave v LV in SE	Povečanje zmogljivosti na povezavi LV–SE (Norbalt). Stanje: faza izvedljivosti/predprojektne inženirske in načrtovalne študije	2019
2	Povezava EE–LV	Povezava in ustrezne okrepitve v EE. Stanje: faza izvedljivosti/predprojektne inženirske in načrtovalne študije	2020
3	Sinhronizacija EE, LV in LT z evropskimi celinskimi omrežji	Sinhronizacija baltskih držav. Stanje: študije izvedljivosti	2020 (še ni določeno)
Konec osamitve iberskih držav			
1	Povezava Francija–Španija	Podmorska kabelska povezava HVDC med Akvitanijo (FR) in Baskijo (ES)	2020 (še ni določeno)